

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fikhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Çalışmak Rızkın Sebebi Değildir

Muhammed Hatib'e

Soru:

Müsaadenizle rızık hakkında sormak istiyorum; çalışmak, yazılı olan (takdir edilen) rızık miktarını artırır mı? Bu, evinde oturan bir kişinin, sanki çalışıyormuş gibi aynı rızka sahip olduğu anlamına mı geliyor; ya da diğer bir ifadeyle bir işin reklamını veya propagandasını yapmak yazılı olan rızık miktarını artırır mı? Teşekkür ederim. Bir an önce cevap vermenizi rica ediyorum. Şeyhimiz Allah sizi korusun ve size uzun ömürler versin.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berakatuh.

Görünen o ki rızık ve çalışma konusunda sizin biraz kafanız karışmış... Ancak bu mesele özellikle Kürrase'de açıklanmıştır; dolayısıyla oraya müracaat edebilirsiniz; zira orada eksiksiz mevcuttur; ancak ben size bir kısmını özetleyeceğim:

[Rızık meselesine gelince; Kur'an'ın delaleti katî olan ayetleri, Kur'an'a iman eden kimseye, rızık Allah'ın elinde olduğuna ve onu dilediğine verdiği inandırmaktan başka bir mahal bırakmamıştır. Rızık meselesi, kader meselesinden başkadır. Zira kader, Allah'ın falan şeyin olacağını, o şey olmadan önce bilmesidir; çünkü onu yazmış ve takdir etmiştir. Rızka gelince; sadece falan kişiyi rızıklandıracağını bilmesi, yazması ve takdir etmesi değildir, aksine bunun yanı sıra yani rızıkı takdir etmiş olmasının yanı sıra rızıkı veren kul değil, Allah'tır. Buna şu ayetler delalet etmektedir: **“Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takva iledir.”** [Taha 132] **“Allah'ın size helal ve temiz olarak verdiği rızıklardan yiyecek ve kendisine iman etmiş olduğunuz Allah'tan korkun.”** [Maide 88]...

Bu delaleti katî olan ayetlere göre rezzak olan (rızık veren) Allah'tır ve dilediğine rızık verir; dolayısıyla O, rızıkı dilediğine bol verir, dilediğine daraltır. Zira ayetlerin tamamında, rızık Allah'a, yani O'ndan başka rızık verenin olmadığına izafe edilmiştir; bu da rızık verenin O olduğuna ve bunun gerçek bir isnad olduğuna delalet etmektedir...

Dolayısıyla rızık Allah'a izafe edilmesi gerçek bir izafe olmaktadır; buna ek olarak ne bir ayette ne de bir hadiste, rızık insana, yani kendini rızıklandırdığına izafe edilmemiştir. Aksine tüm nâsalar, rızıkı Allahu Teala'ya izafe ederek gelmiştir. İnsanın bir başkasına verdiği rızık izafe edilmesine dair varit olanlara gelince; bundan kastedilen rızık fiili değil, onlara mal-para vermeleridir: Örneğin Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın geçiminize dayanak kıldığı mallarınızı akli ermezlere (reşit olmayanlara) vermeyin; o mallarla onları besleyin ve giydirin.”** [Nisa 5] Ve Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“(Mirastan payı olmayan) yakınlar, yetimler ve yoksullar miras taksiminde hazır bulunursa bundan, onları da rızıklandırın (onlara da verin).”** [Nisa 8] İlk ayette kastedilen, onlara yemek verin demektir; ikinci ayette ise size isabet eden bu rızıktan onlara verin demektir; yani bu, onlara rızıktan vermelerine dair bir emir olup rızık onlara izafe edilmesi değildir. Dolayısıyla rızık, rızık verenin Allahu Teala'dan başkasına izafe edildiği anlamda bir şey varit olmamıştır. Zira bir ayetin şöyle buyurduğunu görürsünüz: **“Sizin rızıkınızı biz veririz.”** [En'am 151] Ve bir ayette şöyle buyurmaktadır: **“Rabbinin rızıkı.”** [Taha 131] Başka bir ayette de şöyle buyurmaktadır: **“Allah'ın rızıkından yiyecek, için.”** [Bakara 60] Bu ayetlerin hepsinde, rızık fiili Allah izafe edilip O'na isnat edilmiştir. Bu da tevil kabul etmeyecek bir şekilde Rızıkı verenin sadece Allah olduğu ve rızık Allah'ın elinde olduğu manasını vermektedir.

Buna göre, subûti ve delaleti katî olan delilden dolayı yaratıkların rızıkını verenin Allah olduğuna iman etmek vaciptir; dolayısıyla buna iman etmek farzdır ve inkâr etmek de

küfürdür. Bu yüzden her kim rezzak olanın Allah olduğuna iman etmezse, kafir olur Allah korusun.

Bu, iman ve delil açısından rızık meselesiydi. Ancak Allahu Teala, rızık verenin kendisi olduğuna iman etmeyi emretmesinin yanı sıra insana bu rızık elde etmek için çalışmasını da emretmiştir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ **“Yeryüzünü size boyun eğdiren O’dur. Şu halde yerin omuzlarında (üzerinde) dolaşın ve Allah’ın rızıkından yiyein.”** [Mülk 15] Ve Allahu Teala şöyle buyurmuştur: فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ **“Namaz kılınıncaya kadar yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan isteyin.”** [Cuma 10] Nitekim bu iki ayette, rızık talep etmek için çalışmayı emretmiştir. Bu meselenin, rızık verenin Allah olduğunu belirten ayetlerde rızık talep etmek için çalışmakla birleşik gelmesi, rızık verenin Allah olduğunun anlamını açıklığa kavuşturmakta ve bu da rızık verenin Allah olduğuna iman etmenin anlamını açıklamaktadır. Dolayısıyla ilk ayetlerinin tamamı, rızık verenin Allah olduğunu, yani rızık verenin insan değil O olduğunu teyit etmektedir...

Gerçek olan çalışmak rızıkın sebebi değildir. Çünkü sebep, kesin olarak müsebbiple (sebeplerle) sonuçlanır, müsebbip de sebebinin bir sonucudur; örneğin bıçak, kesmenin sebebidir; çünkü kesen odur; ateş yakmanın sebebidir; çünkü yakan odur. Dolayısıyla bıçak olmadan, yani kesici bir alet olmadan kesme gerçekleşmez; ateş olmadan, yani yanıcı bir madde olmadan yanma gerçekleşmez. İşte sebep budur. Şayet rızık talep etmek için çalışmak da bu şekilde olsaydı, o zaman rızıkın sebebi olurdu, yani gerçekte rızık getiren şey çalışmak olurdu. Tıpkı kesenin bıçak ve yakanın da ateş olduğu gibi. Ancak rızık talep etmek için çalışmak bu şekilde değildir; yani kesmek için bıçağın olması gibi ve yakmak için ateşin olması gibi değildir; çünkü rızık talep etmek için çalışmak gerçekleşebilir ama rızık elde edilemeyebilir; yani rızık, onu talep etmek için çalışma gerçekleşmeksizin de elde edilebilir, yani sebep gerçekleşebilir ama müsebbip (sebeplerle-sonuç) gerçekleşmeyebilir. Nitekim müsebbip-sonuç, sebebi olmaksızın, belki de sebeplerden herhangi bir sebep olmaksızın da elde edilebilir; bu da kesin olarak rızıkın sebebinin çalışmak olmadığına delalet etmektedir.

Hayat vakiasında buna dair çok ve ayrıntılı örnekler vardır; örneğin kâr elde etmek için çalışan tüccar, ticaretinin sonucunda zarar edebilir veya kâr elde edemeyebilir; dolayısıyla onun tarafından çalışma gerçekleşti ama rızık elde edemedi; yani sebep oldu ama müsebbiple (sebeplerle) sonuçlanmadı; dolayısıyla sebep olanla sonuçlanmıyorsa sebep olmaz; çünkü sebep, kesin olarak müsebbiple (sebeplerle) sonuçlanır...

Aynı şekilde malın varisi olan kişiye rızık, onun için çalışmaksızın gelmektedir; şayet çalışmak, rızıkın sebebi olsaydı o zaman malın çalışmaksızın elde edilmemesi gerekirdi; çünkü müsebbip (sonuç), sadece ona sebep olan nedenden kaynaklanır; dolayısıyla çalışmaksızın miras yoluyla malın elde edilmesi, çalışmanın rızıkın sebebi olmadığına dair bir delildir; zira rızık, çalışma olmaksızın elde edilmiştir...

Bütün bunlar, rızık talep etmek için çalışmanın rızıkın sebebi olmadığını, yani rızık getiren olmadığını, bunun kesmeyi yapan bıçak ve yakmayı yapan ateş gibi olmadığını, dolayısıyla onun (çalışmak) rızık getiren olmadığını, çünkü onun rızıkın sebebi olmadığını kesin olarak ispat etmektedir...]

Hakeza rızık verenin Allah Subhanehu olması akidedendir; ancak çalışmak, şerî bir hükümdür. Dolayısıyla çalıştığınızda, Allah’ın sizin için takdir etmiş olduğu rızık elde edersiniz ve rızık talep etmek için çalışmaktan dolayı sevap alırsınız; şayet çalışmazsanız da Allah’ın sizin için takdir etmiş olduğu rızık elde ederseniz ancak şerî hükme muhalefet etmiş olursunuz; çünkü siz, Allah’ın size emrettiği gibi çalışmadınız.

İnşallah bu kadarı yeterli olmuştur... Size az önce belirttiğim gibi konunun tamamı Kürrase’de geçmektedir; şayet herhangi bir şeyde kafanız karışırsa Kürrase’ye başvurabilirsiniz; çünkü bu yeterli olacaktır. Allah sizinle beraber olsun.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 27 Saferu'l Hayr 1445

M. 12/09/2023

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4411/>